

2287

C 23

22458

ANTWOORD

—

JAN STUKADOOR

—

PIET SCHAWER

—

A. A. CREMER

MET EEN WOORD VAN DEN AUTEUR

—

—

te Leeuwarden bij
H. KUIPERS

1872

AAN DEN LEZER.

Jan Stukadoor heeft een antwoord aan Piet Schaver geschreven; (*) en ik ben hem gaarne behulpzaam om het onder de oogen van zijn kameraden te brengen.

Dat de man het beter met hen meent dan Schaver uit zijn brief heeft willen opmaken, daarvoor kan ik instaan.

Was het zijn hoofddoel, om den werkman allereerst te waarschuwen tegen een onmogelijk communisme, waar mee men, in navolging van elders, ook ten onsent de hoofden op hol zoekt te brengen, hij wenscht niet minder van harte dat er spoedig verbetering zal komen in het

(*) De laatste klaagt over een onduidelijk adres, terwijl het zijne, in 't geheel niet te vinden was.

X dienen hem daartoe de
hand te reiken en allermindst
in den weg te staan.

lot van zijn standgenooten, indien zij werkelijk reden
hebben tot klagen in deze dure tijden.

Jan Stukadoor is een eenvoudig man die de groote
sociale quaestie evenmin zal oplossen als Piet Schaver,
al meenen zij beiden er iets op gevonden te hebben; maar
ik meen toch dat en Stukadoor en Schaver wenken geven
die der overweging wel waardig zijn. De philanthropie

Thc

(dienem)

kan slechts den arme te hulp komen. De werkman moet
door eigen krachten tot een beteren toestand geraken.
Daar de standen die boven hem zijn ~~zullen~~ hem daartoe

Dien

de hand teiken en allermindst in den weg staan. De rijken,

I te

zegt Jan in zijn eersten brief, kunnen best betalen. Wel-
zeker! De rijken ~~zijn~~ en ook allen die zich, 't zij meer
of minder tot den gegoeden stand mogen rekenen, zij

willen ~~dat~~ niet genieten ten koste van den nijveren werk-
man, wien dikwerf het noodigste voor zijn gezin ont-
breekt en zijn kinderen moet laten arbeiden in stee van ze

known letters

*o de
lermin
an.*

*Rijns
teller*

te doen onderwijzen. De rijken in ons vrije Nederland
wilken niet rijk zijn ten koste van den armen werkman
die in 't zweet van zijn aanschijn of met verkleumde
handen hun kostelijke huizen bouwt of de weelde van hun
salons helpt verhoogen.

En de Nederlandsche fabriekanten en werkbazen; ook
zij begeeren hun winsten niet ten koste van hen / die hun
de krachten tot den arbeid leenen. Hun hart zal hen drin-
gen / om steeds vaster de handen ineen te slaan tot het
beramen van de middelen die den werkman zullen op-
heffen uit zijn veelal beklagenswaardigen staat. Maar
ook, Jan Stukadoor heeft het reeds gezegd: van het onre-
delijk opdrijven der loonen kan de werkman geen duurzame
verbetering van zijn lot verwachten. De loonen moeten —
naar gelang van den arbeid — in billijke evenredigheid staan
tot de prijzen der eerste levensbehoeften. — Mijns inziens
heeft Jan zijn beste woord aan het eind van dezen brief

*gesproken. Men leze en oordeele of zijn denkbeeld voor
verwezenlijking vatbaar is.*

Dat dan door vereeniging van alle krachten de tijd spoedig moge komen, waarin tevredene werklieden als Jan Stukadoor — indien 't beweren van Schaver in dit opzicht waar moest wezen — niet meer tot de uitzonderingen zullen behooren, is de oprechte wensch van

J. J. CREMER.

Den Haag, 11 December 1871.

ANTWOORD

AAN

PIET SCHAVER,

Timmerman.

Piet Schaver, als ik je niet voor een eerlijk kammeraad hiew dan zweeg ik, maar nou wil ik niet zwijgen, en al heb ik er spul mee/ik wil nog een korte brief aan je schrijven zonder dat ik mijn neef er mee inhaal want daar schijn jij een mier aan te hebben/ en mijnheer C zal hem toch wel nazien wegens de fouten. Maar als jij een mier aan schoolmeesters hebt dan ben je toch glad mis, want van de scholen moeten onze kinders het hebben.

Ik zeg dan dat ik schrijf omdat ik geloof dat jij het eerlijk meent, maar anders staat het je alles behalve mooi om mijn goeje gezindheid voor de kammeraden verdacht te maken. Wil ik je zeggen hoe dat komt/dat komt omdat dat je mijn brief al heel slecht gelezen hebt, en dat hadt je gepast als je me voor een zeur en een kind en weet ik wat meer scheldt.

Maar pikkenurig of bekanderig ben ik niet en daarom
zal ik je maar heel kort en goed vertellen dat ik het
net zo goed, en misschien nog wel beter met onzen
stand van menschen meen als jij.

Ik begin maar niet je te zeggen dat je rekening voor
jou misschien heel mooi, maar voor mijn geen pijp
taklaak waard is. Jij zegt dat ik de rekening voor zijn
achtien maakt en dat ik dan nog een kanarie heb. Nu
schreef ik duidelijk acht met de kanarie mee." Dus
dat is zeven Piët, en niet acht; want de kanarie kost
zoowat $\frac{1}{2}$ cent in een heele week aan zaad. Dus zie
je, ik heb negen gulden voor z'n zevenen.

*Hier
is den
Haag*

Maar aldat ik gelijk heb dan zul je nog zeggen dat
dat te weinig is. Accoord! ten minste zoo als jij het
opneemt. Maar je hebt slecht gelezen zeg ik nog eens.
Ik heb in mijn brief mij zelf in 't geheel niet als zoo'n
bovenste willen ophemelen omdat ik rond kom, en ook
niet als voorbeeld willen stellen, want ik heb het meer
als duidelijk en wel drie of vier keer gezegd: dat mijn
vrouw er mee schuld van is dat wij 't na verant goed
hebben, Goddank! Heb je dan niet gelezen wat ik van
mijn vrouw zei? Staat er niet in mijn brief duidelijk en
klaar dat er kapitaal in de armen van Jans zit, en dat
zij werkt meer as meer, en van een gulden er twee
maakt? Jans wou niet dat ik er alles van zeggen zou,
maar je hebt toch van de vier wollen sokken gelezen:
alkwails heeft ze door de Mevrouw bij wie ze 't laast
diende wat grauwe naai- of breiwerk, en dingsdags en

vrijdags gaat ze uit schoonmaken omdat Moeder toch op de kleintjes past.

Zie Piet, als je mijn brief niet averechts had uitgeleid dan zou je me al dit schrijven bespaard hebben want de vingers staan der niet na. Maar jij doet me in alles onrecht. Heb ik gezeid, dat het schande is dat de vrouw van P. alle jaar een kind krijgt? God beware! Jans had er alle jaar ook wel een kunnen krijgen als het de wil van God was geweest, maar ik zeg of ik meende ten minsten, dat het niet vreemd is als er armoe wordt geleden als de vrouw die zoo dikwijls in 't bed leit een slons van een wif is. Zie je dát was de riddenaasie.

Heb ik gezeid Piet dat alle vrouwen van onzen stand slonsen zijn en zoodoende jou Neeltje ook beklad? Ik zeg je dat dat een groote leugen is; jou Neeltje kan net zoo goed als mijn Jans zijn, en ik ken er wel drie bij ons op 't hofje die ik met plezier gemorgen en g'n avond zeg, maar Teun van van E. is een slons, en zoo zijn er meer en zeg ik: dan is er armoe en averij al verdienden ze achttien gulden in plaats van negen.

En van den drank gesproken. Je weet hoe ik er over denk, maar, heb ik alweer gezeid dat *al onze kammeraden zuiplappen zijn?* — Die af en toe een borrel drinken, daar spreek ik zelfs niet van. Nee Piet, dan zou ik me schamen als ik zoo de kammeraden geschandeliseerd had. Ik weet te goed hoeveel brave kerels er zijn die weten wat hun vrouw en kinders toekomt. Maar omdat de drank een pest is waar toch zoo onmannierlijk veel aan

versplendeerd wordt, daarom sprekt ik er met zoo'n schuwigheid van, en zeg nog eens: jongens past op dat je je niet door dien duvel strikken laat — want gelijk heb je de drang is groot en de trek is ook groot, maar: drie borrels is een ruggeja.

Nee man, jij hebt mijn bedoeling heelal verkeerd uitgelegd; want wat was dan eigenlijk mijn heele bedoeling? Om jou voor te rekenen dat ik van negen

*he
het*

gulden leven kan? Nee! Ik heb met mijn domme verstand alleen maar willen zeggen hoe dom ik dit ding vind dat ze de Internationale mensen. En als jij nu zegt dat het onmogelijk was, dan zeg ik dat je nooit met van Vlot en nog een hoel anderen hebt gesproken. — Zou jij denken dat er niet een heele hoel zijn die meenen dat dat maatschappaal best mogelijk is, als ze worden opgeruïnd? Ik zeg je van jis, en omdat ik begrijp dat er zoo zijn — al zijn de meesten wijzer — ik wou toch eens uitleggen hoe dom en hoe onmogelijk dat ding is. En zie je dat heb ik gedaan en ik heb er geen berouw van.

Maar vooral Piet Schauer, ben ik nietzig dat je mijn hoofdbedoeling zoo schief heb uitgelegd. Meen jij het misschien heiter met de kammeraden als ik? Zoo doe jij het voorkomen. En ik schreef juist omdat ik wou dat allen het heiter kregen of — zoo goed hadden als ik.

Dat alle werklieden het gaang heiter vullen hebben dat is waar, en dat is ook goed. Maar dat alle werk-

men

*Wat zou
het bedui-
den? Jij
veel oft
wel dat ze
in andere
plaatsen
van 't land
nog van
heel
wat
minder
maeten
rond
Schauers*

lieden ontevreden zijn dat is niet waar. Ik ben het niet. En nou kun je denken wat je wilt maar ik weet wat ik ben. Jans kan het getuigen.

En nu zeg ik in 't geheel niet dat onze stand moet blijven zoo als die is omdat ik tevreden ben, gezegend met gezondheid en een vrouw als Jans. Nee waarachtig niet; ook ik wil zelfs graag wat meer verdienen als 't wezen kan. Kammeraden heb ik gezegd zoekt in de redelijkheid dat je wat meer krijgt. Sluit je aan bij de nationale werkmansvereenigingen die samen naar de beste middelen zoeken om onzen stand te verbeteren; dát heb ik gezeid, Piet. Schreef ik niet in mijn brief: Recht moeten we hebben, niet meer en niet minder. Met God in de gerechtigheid vooruit! — Heb ik niet gezegd dat de groote lui best betalen kunnen en dat ze er anders maar af moeten blijven?

Nee Piet Schaver/onzen stand te verbeteren door gepaste middelen dat heb ik geen larie genoemd, want als ik alles maar bij 't oude wou laten dan zou ik niet van klagen spreken / maar larie is het als men zoo als jij van zeuren en kletspraat spreekt wanneer een mensch uit de drift van 't hart zijn kammeraden wil zeggen wat de verkeerde weg is om tot beter te komen.

Maar nou de regte weg zul je liegen? Ik heb er alles van gezeid Piet, wat ik weet: Aansluiten bij een Nationale zei ik, en dan zorgen dat onze kinders toch behoorlijk leeren, want dat is een voorname. Maar zie je, waar jij in 't eind op neerkomt daar

Hura
(vraag)

had ikke en Jans wel schik in. Welzeker als er nog zooveel land is, dan moesten ze dat in de kamers van de Staten ginderaal maar uitmaken om volk aan 't werk te zetten; of anders zei ik laatst tegen van Wiel — die fremielie in Australia heeft en daar zoo ijselijk van ophemelt — dan moesten er maar een boel naar zoo'n land over zee trekken, en als zij het daar goed konden hebben — ik supeneer dat het zoo is omdat van Wiel het met een woord van waarheid betuigde — ik zeg als zij het daar goed konden hebben dan dunde het hier wat op, en zouden de bazen wat minder volk kunnen krijgen en wat ~~water~~ over de brug moeten komen. Zie je Piet, ik blijf er bij: Ik wil geen klagen in de onredelijkheid, geen gemor en gemopper, maar vooruit in de gerechtigheid!

En nou atjuus, ik meen het zeker zoo goed als jij met de kammeraden, en eindig met de pen maar niet met het hart alsdat ik mij noem zonder kriewel of nietsigheid uw vriend:

Tuerdere

JAN STUKADOOR.

Leve de Hollandsche jongens!

Tot 's Gravenhage den 6 December 1871.

Liever
gerone
letters

Indien U zelf naakterig
voor de eindcort: wilt zoogen
est goed, anders supl. op
revisie: Salut!